

Янов Р.В.,
Крапівницька С.М., доцент
Державний вищий навчальний заклад
"Донецький національний технічний університет"

Оцінка ефективності інноваційних проектів промислового підприємства в сучасних умовах

В умовах ринкової конкуренції, однією з умов формування конкурентної стратегічної діяльності промислового підприємства стає його інноваційна активність. Підприємства, які формують стратегічну поведінку на основі інноваційного підходу, мають можливість завоювати лідерські позиції на ринку, скоротити рівень витрат, добитися високих фінансових результатів.

Дослідженням інвестиційних та інноваційних процесів, а також оцінці ефективності інноваційних проектів приділялась увага багатьма авторами: В.Александровою, І.Алексєєвою, О.Амошею, Ю.Бажалою, І.Балабановою, Д.Кокуріним, А.Кузнєцовою, О.Лапком, І.Луніною, Н.Лапіним, Я.Лудченком, О.Мотовиловою, С.Науменковою, С.Онишком, А.Пригожиною, А.Савчуком, М.Туган-Барановським, Л.Федуловою, Р.Фатхудиною, М.Чухрай, Й.Шумпетерем, Ю.Яковцем, А.Яковлевою та ін. Водночас в умовах неспинного реформування суспільного середовища та його продуктивних сил, проблеми ефективності інвестицій потребують подальшого дослідження.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад системи показників оцінки ефективності інноваційного потенціалу сучасного підприємства.

Поняття інноваційний проект може бути розглянуто як собівартість взаємообумовлених і взаємопов'язаних за ресурсами, термінами і виконавцям заходів, спрямованих на досягнення конкретних цілей на пріоритетних напрямках розвитку науки та техніки.

Управління проектом являє собою цілеспрямований процес досягнення цілей проекту при обмеженнях фінансових, матеріальних, людських, часових та

інших ресурсів. Оцінювання інноваційного проекту здійснюється визначенням відповідності ринковій та інноваційній стратегіям підприємства; рівня наукової новизни; стану розвитку виробництва; рівня потреби в інноваціях; обсягів інвестицій, тому що при виборі інноваційного проекту велике значення має правильна оцінка ефективності виробничих інновацій.

Інноваційний потенціал підприємства - це комплексна категорія, яка характеризує частоту й ефективність впровадження інновацій на підприємстві. Для його оцінки та моніторингу пропонується з деякою періодичністю визначати позиції підприємства в просторі оцінок інноваційного потенціалу, для чого необхідно проаналізувати підприємство за рядом показників — чинників інноваційного потенціалу, кожен з яких характеризує матеріально-технічну, або інтелектуальну складову, або обидві одночасно. Склад чинників, що використовуються для оцінки кожної складової визначається експертним методом. Оцінку інноваційного потенціалу підприємства варто проводити на предмет достатності у підприємства фінансово-економічних ресурсів для ефективного забезпечення не тільки стратегічної інноваційної, але і поточної виробничої діяльності. Оцінка ринкової складової інноваційного потенціалу може бути здійснена за методикою SWOT-аналізу, згідно якій фактори ринкового середовища і фактори, що визначають внутрішні можливості підприємства, поділяють на дві групи. Для зовнішнього середовища - можливості розвитку і загрози розвитку, для підприємства — сильні та слабкі сторони його діяльності.

Інноваційний процес – сукупність науково-технічних, технологічних і організаційних змін, що відбуваються у процесі реалізації інновацій. Його ефективність залежить від стану інноваційного потенціалу підприємства, основу якого складають фінансові, матеріальні, кадрові, інтелектуальні, інфраструктурні і інші ресурси

Аналіз джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України за останні роки засвідчив, що із загальної суми використаних на інноваційні цілі фінансових ресурсів майже 60-70% становили власні кошти

підприємств, фінансування з державного бюджету дорівнювало приблизно 2-4%, кредитні ресурси становили 2-3%, кошти інвесторів - 1-2%.

Оцінку інноваційної діяльності підприємства доцільно здійснювати, використовуючи такі показники як впровадження нових технологічних процесів, автоматизація виробництва та освоєння нових видів продукції.

Матеріально-технічні ресурси є речовинною основою інноваційного потенціалу, визначають його техніко-технологічну базу, впливають на масштаби й темпи інноваційної діяльності. Формування інноваційного потенціалу може бути ускладнено труднощами їх одержання. Тому дуже актуально орієнтувати його на створення не матеріаломістких нововведень, що дасть змогу максимально комплексно використовувати наявну сировинну базу, нові види матеріалів, утилізацію відходів відповідно до екологічних вимог, що висуває суспільство до виробників.

При оцінці ефективності інноваційних проектів передбачається розрахунок таких важливих показників, як інтегральний ефект, внутрішня норма прибутковості, рентабельність, інвестицій період, строк окупності тощо.

Таким чином, аналіз і оцінка інноваційного потенціалу підприємства виявляє можливості для його інноваційного розвитку. Результати оцінки дозволяють розробити оптимальну стратегію інноваційного розвитку. Методика оцінки інноваційного потенціалу підприємства має бути гнучкою, базуватися на доступному математичному апараті та відповідати сучасному рівню розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.